

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۲/۲۹

حکیم روان

د ژبڼو غورځونې ملي غورځنگ ته څو اړينې مشورې

له تاسو درنو لوستونکو هيله کوم، چې دا ليکنه تر نورو هم ورسو. دا چې ژبه يوه اکتسابي پدیده ده او په ټولنه کې د وگړو تر منځ د پوهولو او را پوهولو له پاره کارول کيږي، نو د ژبې پرمختگ او بډايتوب هم د ټولو وگړو دنده ده. د ټولو وگړو له مسؤليت څخه مي موخه دا نه ده، چې د ټولني ټول وگړي دي ادبي او ژبپوهنيزي ليکنې وکړي، بلکې ټولنيز ادبيات دي په خپلو ورځنيو محارو کې وکاروي. چې همدا کار د ژبې د پرمختگ لامل گرځي. د ژبې بنسټيز پرمختگ، تحول، څېړنه، ترميم، اړيکې او نيولوگيزم د متخصصو اشخاصو او ټولنو دنده ده.

د ژبڼو غورځونې غورځنگ د خپل ملي او وطني احساس پر بنسټ د خپلې مورنۍ ژبې د پرمختگ له پاره متي بډ وهلي او غواړي خپله ژبه د زمانې له تاراکه وژغوري. ددې غورځنگ سپېڅلي احساسات او گړني دستايلو دي. خو زه ددې ژبې د لوستي کس په توگه، غواړم څو اړينې مشورې د ياد غورځنگ مشر او غړو ته وړاندې کړم:

۱ - لومړی بايد دا په ډاگه شي، چې ولې دا غورځنگ را منځته شوی دی؟ دنده يې څه ده؟ موخه يې څه ده؟ که د مسؤولينو ځواب يې داوي، چې پښتو ژبه په عملي توگه په دولتي ادارو کې خپروي او ددې ترڅنگ پښتو ژبې ته خدمت کوي. نو پر وړاندې يې دا پوښتنه را ولاړيږي: چې د علومو اکاډمۍ او دولتي پوهنتونونو دنده څه ده؟ د ژبې خدمت، پرمختگ او څېړنه د يادو ادارو اصلي دنده ده. که چېرې هغوی يادې دندې نشي ترسره کولی، نو ولې زرگونه ليکوالان او څېړونکي په يادو ادارو کې په څېړنو او تدريس بوخت دي؟ دوی څه کوي؟ ولې دا ادارې فعاله دي؟ ولې هره مياشت او کال مادي او معنوي امتيازات اخلي؟ او په يو کال کې په ميليونونو افغانۍ ورته د بوديجې په توگه ځانگړې کيږي؟

۲ - د ژبڼو غورځونې غورځنگ دي، په دولتي ادارو کې په نامسؤوله توگه د ناسم ليکدود تر خپرولو او وړاندې کولو پرځای، په اړوندو مسؤولو ادارو او حتا په جمهوري رياست فشار راوړي ترڅو علومو اکاډمۍ او د هېواد پوهنتونونو دې ته مجبوره کړي چې د هېواد د ملي ژبو په بډايتوب کې خپل مسؤوليتونه او دندې په سمه توگه ترسره کړي. د دوی د څېړنو او کلني کار له پاره دې يو اساسي او معياري طرالعمل جوړ شي. ترڅو د هر کال په پای کې د ژبې او فرهنگ کره پرمختگ ترسټرگو شي. که دا کار نشي کولی د علومو اکاډمۍ شتون ته څه اړتيا ده او نه بايد دومره لويه بوديجه ددې ادارې د لگښتونو له پاره بې ځايه ولگول شي.

۳ - د ژبې، فرهنگ او ادب مسلکي او تخصصي خدمت، پرمختگ او جوړښت د مسلکي ادارو (علومو اکاډمۍ او پوهنتونونو) او مسلکي اشخاصو دنده ده. چې دا کار د څو وزارتونو (اطلاعات فرهنگ، بهرنيو چارو وزارت، د اقتصاد وزارت، د پوهنې وزارت، لوړو زده کړو وزارت او د علومو اکاډمۍ) په گډه هماهنگي ترسره کيږي. نو دا کار د يو ټولني له توان څخه وتلی کار دی او ددې پر ځای چې پښتو ژبې ته خدمت وکړي لايې د ويجاړی او روسته پاتيوالي کندو ته غورځوي.

۴ - د ژبڼو غورځونې غورځنگ دي د يوې ملاتړي قوې په توگه پر لوړو زده کړو وزارت، اطلاعاتو فرهنگ، د پوهنې وزارت، علومو اکاډمۍ، اصلاحات اداري او د جمهوري رياست په فرهنگي او عملي مشاوريت ځانگړی فشار

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خپر و لولئ

راوړي ترڅو د خپلو مامورينو، څېړونكو او ښوونكو په ټاكلو كې د متخصصو اشخاصو په گومارنه پيل وكړي او ترڅنگ يې له اړوندو ادارو څخه په جدي توگه دا غوښتنه وكړي، چې هر كال د ژبې او فرهنگ په برخه كې دې ځانگړي بورسونه د ليسانس، ماسټرۍ او دوكتورا په كچه افغان محصلينو ته ځانگړي كړي. ترڅو دوى وكولى شي چې په مسلکي توگه ژبه زده او د پرمختگ له پاره يې بنسټيز كار وكړي.

۵ - د ژبې غورني غورځنگ دې پورته اړوندې ادارې دې ته وهڅوي ترڅو يو معياري او ټول شموله ليكدود، چې د ټولو په خوښه او منلې وي، جوړي كړي. موږ د پښتو ژبې له پاره لا تر اوسه يو معياري او ټول شموله ليكدود نه لرو، چې بايد پرې كار وشي.

۶ - د هېواد په ټولو پوهنتونونو او علومو اكاډمۍ كې څېړونكي او ليكوالان د استعداد پر ځاى په اړيكو ټاكل شوي دي، نو هېڅكله دوى خپلې ژبې، ادب او فرهنگ ته خدمت نشي كولى. ياد غورځنگ دې د گومارل شويو اشخاصو په برخه كې خپل غږ پورته كړي. ترڅو متخصص اشخاص نوموړو ادارو ته دننه شي.

۷ - د ژبې غورني غورځنگ په مسلکي او رسمي توگه داسې يو ارگان نه دى، چې په دولتي ادارو دې داصلاحيت ولري ترڅو هغوى دې پښتو ژبه د دوى په خوښه وکاروي، چې دا کار ځينې وخت د تشنج لامل هم کېدای شي...

درنښت! ستاسو کشر سيلاني

د پاڼو شمېره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راوبولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په څير و لولئ